

og fuldkommen i Drift, Prisen vil jeg ikke tale om, men det blev solgt under den Form: „Noget af Præstegaardsjordens overflødige Gøde“. Nu er der en hel Bondegård derpaa. Det var et Exempel fra den Egn, og jeg kan sige: Det andet Exempel er i Nærheden, Enhver kan se det med sine egne Øine. Nu kommer jeg til det direkte Forslag, jeg vilde stille. Jeg vil henlede den høitærede Ministers Opmærksomhed paa — forudsat at jeg kan faae det erede Finantsudvalg, denne Stormagt her i Thinget, til at gaa ind paa den Betragtningssaa — dog for en kort Tid at holde inde med Chargeringen. Det er nemlig saa, at vil man lade være at bortskyde den Ammunition af Statsieendom, som man har i Præstegaardsjord, saa vil det være fornødt ved Embetsledigheden at foreskrive, at vedkommende Beneficiarius, som tiltræder, faae, hvad en Forpagtning kan yde, dels i Penge og dels i Naturalier; men at Jorden ikke maa blive bortforpagtet af ham, men at den bortforpagtes til, for nu at nævne noget aldeles Bestemt, Elever fra det kongelige Landhusholdningssekselskab under Tilsyn af dette Selskabs mange forskjellige Forgreninger rundt om i Landet, under saadanne Vilkaar altsaa, at der var et virkelig sagtyndigt Tilsyn med, hvad der kom ud af Forpagtningskontrakten, og hvad der kunde stilles op i de Indtægter, som vedkommende Beneficiarius skulde have. Jeg er overbevist om, at disse Jorder da kunne indbringe noget ganske Andet end det, de indbringe nu. Nu udspines de, fordi de ikke staa under et virkeligt Tilsyn. Denne Hensigt vil jeg med Bestemthed gjøre. Saa staa der i Slutningen af Ministeriets Svar, at af den Sum, som kommer ind, naar Jorden bliver solgt, skal der altid sørges for, at Noget ydes som en aarlig Afgift i Byg — det kunde være rigtigt — at betale med Penge efter Kapitelstart. Lad mig her sige, at vi jo Alle ere Mennesker. Nu staa der, at disse Afhændelser pleie at foregaa ved offentlig Auktion eller Opraab, og lad os altsaa tænke os, at den vedkommende Beneficiarius kunde have truffet Aftale i Forveien med Hensyn til Afhændelsen; det er jo menneskeligt. Han har ikke noget direkte Gode af den Afhændelse, der sker, men i Form af anden Godtgjærelse kunde der maaske tilflyde ham et personligt Gode for den Tjeneste, han gjør en Medborger. Svormegret der ad den Bei kunde gaa tabt, vil jeg ikke nævne, men jeg vil dog alligevel sige, at det at overdrage Mand, der aldeles ingen Kjendskab have til en saa vigtig Gjenstand, en saa stor Myndighed som den at udpege, hvilke Dele af Jorden det er, som man ikke trænger til at beholde under Gaarden, er altfor meget. Jeg kan f. Ex. sige, at ved den overflødige Gøde, som blev bortsolgt fra Gaarden deroppe, hvor jeg bor, gif den halve Del af Engen og Løvemosen bort med. Jeg er overbevist om, at saasnart den høitærede Minister vil

gaa den af mig betegnede Bei, nemlig at stille sig i Forhold til Landhusholdningssekselskabet og ikke overdrage Jorden til de kommende Beneficiarii, saa vil der paa denne Konto kunne indvindes ikke ubetydelig Bets til Støtte for denne Del af Statskassen. Jeg vil bede erede Medlemmer om at tænke over mine Ord, thi de ere sagte i en ganske anden Hensigt end den at gavne en bestemt Stand. Erede Medlemmer vide, hvad jeg har tilfattet i sin Tid, at Præsterne skulle deltage i den almindelige Undervisning paa Landet, og jeg tænker bestandig paa, at det Første, som skal gjøres, er, at Undervisningen bringes til et saa høit Punkt, som den kan. Siv derfor ikke mere af Præstegaardsjorden bort, end der er nødvendigt, de ville engang høilig komme til at fortryde det. En ganske anden Sag vilde det være, naar der undtagelsesvis — thi saadanne Folk kjenner jeg ogsaa — skulde være en Beneficiarius, der kunde have særlig Dygtighed til at drive sin Gaard. Ja, saa kan han paa Ansøgning faae den overdraget, men saa skal han bevise, at han kan drive den. Men ellers bør den overdrages til den mere Dygtige. I gamle Dage var det patriarkalsk, og da var det godt, da var det egentlig ikke Andet end Landbrugere, der boede i Landkommunerne, og da var det udmærket godt for Præsten at være stillet lige med de Andre, dele Raar med dem. Men nu er jo Landbruget blevet en Næringsvei, som forudsætter og i Fremtiden vil forudsætte en langt større Intelligents end i gamle Dage for at kunne konkurrere; og nu kan man aldrig nogen sinde vente, at en Mand, der ikke kjenner til det, kan gaa ind til en saadan Gjerning; det kan man ikke forlange. — Maa jeg gjøre en Bemærkning til et Forslag, der er stillet om Egetslevmagle Kirkes Lighus. Det glædede mig at høre af den høitærede Kirkeminister, da han selv er Godseier og derfor ogsaa Kirkeeier, den Sætning, at Staten havde godt af at gaa forud med Hensyn til den Slags Foranstaltninger. Det var et uegennyttigt og smukt Ord af den høitærede Kirkeminister, som jeg noterede mig, og som jeg skjønner paa; thi Konsekvenserne kunde jo komme til at vise sig. Men maatte jeg gjøre en Bemærkning overfor den høitærede Minister, overfor Udvalget og overfor Thinget — det skænker kanske ikke den Slags Bemærkninger saa megen Opmærksomhed —, og det er følgende. Der kan i en temmelig nær forestaaende Tid blive Spørgsmaal om at ombygge ikke saa faa danske Kirker, og jeg skal sige Dem hvorfor. Det er, fordi det Bygningsmateriale, vi nu have, ikke staa i Forhold til det Bygningsmateriale, man havde, da man byggede Kirkerne. Saaledes er der mange Kirker, der se ud, som de vare meget solide; det er dem, der ere opførte af Kampesten. Men de have den Mangel, at disse Kampesten kun ere flade paa den ene Side, men ere udbuede paa den anden Side. Da man nu ikke mere lever i den Tid, da man